Починок Н. В.

УДК 657

СИСТЕМА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Анотація. Визначено суть, функції та складові елементи системи обліково-аналітичного забезпечення управління персоналом підприємства.

Аннотация. Определена суть, функции и составные элементы системы учетно-аналитического обеспечения управления персоналом предприятия.

Annotation. Essence, functions and elements of accounting and analytical support of HR-management are determined.

Ключові слова: обліково-аналітичне забезпечення, управління персоналом, облікова підсистема, аналітична підсистема.

Процес створення ефективної системи управління персоналом підприємства передбачає комплексний підхід щодо формування й функціонування кожного структурного її елемента з метою реалізації стратегічних, поточних та оперативних завдань. Одним з найвагоміших елементів системи є забезпечення управління персоналом обліково-аналітичною інформацією щодо ефективності використання найбільш цінного ресурсу – людського.

Побудова зазначеної обліково-аналітичної системи дозволить здійснювати повномасштабне ефективне управління персоналом, створити єдину інформаційну платформу, що забезпечує процес прийняття управлінських рішень. Тому для формування обліково-аналітичного інформаційного простору мають бути передбачені механізми збору даних, їх обробки й передачі готової інформації, адресованої тим, хто в ній зацікавлений і здатний використовувати отримані дані в інтересах підприємства.

Питання методики теорії обліково-аналітичного забезпечення управління тією чи іншою мірою висвітлені у працях науковців – фахівців з бухгалтерського обліку, серед яких: Бутинець Ф. Ф., Голов С. Ф., Гуцайлюк З. В., Загородній А. Г., Задорожний З. В., Мних Є. В., Кірейцев Г. Г., Крупка Я. Д., Маслов Б. Г., Маслова І. А., Нападовська Л. В., Попова П. В., Сопко В. В., Яремко І. Й. та ін. Разом з тим обліково-аналітична інформація для управління персоналом підприємства ще не знайшла належного місця у публікаціях названих авторів. Нині немає чітких методичних рекомендацій щодо її змісту та механізмів отримання.

Мета написання статті полягає у дослідженні суті обліково-аналітичного забезпечення управління персоналом підприємства, а також визначенні його складових елементів.

Обліково-аналітичне забезпечення управління персоналом підприємства передбачає реалізацію таких його функцій, як облік та аналіз. Вони тісно взаємопов'язані й утворюють обліково-аналітичну систему, що забезпечує керівництво відповідних структурних підрозділів необхідною інформацією для прийняття управлінських рішень [1]. На думку Попової Л. В., Маслової І. О. і Маслова Б. Г., "обліково-аналітична система в широкому значенні – це система, що базується на бухгалтерській інформації, яка включає оперативні дані й використовує для економічного аналізу статистичну, технічну, соціальну та інші види інформації. Тому в широкому розумінні обліково-аналітична система є процесом збору, обробки й оцінки всіх видів інформації, яка споживається для прийняття управлінських рішень на мікро- і макрорівнях" [2]. На погляд автора, представлена позиція не розкриває повною мірою сутність і зміст обліково-аналітичної системи, оскільки основний акцент припадає на інформаційну складову процесів обліку та аналізу. Разом з тим така постановка питання дозволяє поставити знак рівності між поняттями обліково-аналітичної системи і системою обліково-аналітичного забезпечення, оскільки їх призначенням є підтримка процесу прийняття управлінських рішень необхідною інформацією.

Забезпечення – це сукупність заходів і коштів, створення умов, що сприяють нормальному протіканню економічних процесів, реалізації намічених планів, програм, проектів, підтримці стабільного функціонування економічної системи та її об'єктів, запобіганню збоїв, порушень законів, нормативних настанов, контрактів; допоміжні засоби, що застосовуються в автоматизованих системах управління й інформаційних системах, які застосовуються для підтримки функціонування цих систем. Розрізняють методичне, інформаційне, технічне, кадрове, правове тощо забезпечення. Такі види і засоби забезпечення називають підсистемами інформаційно-управляючих систем [3].

Базовою в обліково-аналітичному забезпеченні є облікова підсистема, оскільки саме вона забезпечує постійне формування, накопичення, класифікацію й узагальнення необхідної інформації. Цей процес здійснюється відповідно до розробленої методології та технології обліку, що ведеться на підприємстві. На думку автора, мету облікової підсистеми можна визначити як інформаційне моделювання процесу управління підприємством. Таке становище зумовлено специфікою обліку,

© Починок Н. В., 2011

який, діючи в системі управління й виконуючи ряд функцій, охоплює процеси виробництва, обігу та розподілу суспільного продукту, формуючи інформацію про кругообіг засобів і результати їх використання. Критерієм вибору того чи іншого показника як елемента структури облікової системи повинна бути його цінність для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають управлінські рішення.

Суть обліково-аналітичної системи, на думку Попової Л. В., Маслової І. О. і Маслова Б. Г., полягає в об'єднанні облікових і аналітичних операцій в один процес, проведенні оперативного мікроаналізу, забезпеченні безперервності цього процесу та використанні його результатів при виробленні рекомендацій для прийняття управлінських рішень. При цьому загальна методологія і нормативні положення обліку та аналізу вдосконалюються для раціонального використання в єдиній обліково-аналітичній системі [2].

Відомо, що аналітична система забезпечує кількісну та якісну оцінку змін, що відбуваються в керованому об'єкті. Вона дозволяє вчасно побачити тенденції розвитку як небажаних, так і прогресивних явищ. На основі різних методик аналізу розробляються варіанти управлінських рішень, які дозволяють загальмувати розвиток негативних тенденцій і створити сприятливі умови для прогресивного сталого розвитку. За допомогою аналізу виявляють невикористані внутрішні резерви, що дозволяє або прискорити розвиток підприємства, або перевести його на більш ефективне функціонування. Аналітична система – це основа для вироблення оптимальних управлінських рішень.

Варто зазначити, що Галузіна С. М. вказує на можливість двозначності аналітичної складової, однак визначає множину обліково-аналітичної інформації об'єднанням множини облікових показників, у тому числі аналітичних облікових показників, і аналітичних показників, тобто показників, отриманих у результаті дії управлінських функцій "аналіз" і "синтез" [4, с. 25]. Кузьмінський А. М. теж стверджує, що під аналітичною інформацією, перш за все, слід розуміти результативні показники, необхідні при проведенні аналізу. Для отримання таких показників використовують різну економічну інформацію (показники): облікову, планову, оперативну [5, с. 43]. Таким чином, поняття обліково-аналітичної інформації включає інформацію, яку продукує бухгалтерський облік, у тому числі й аналітичний поряд із синтетичним, та інформацію, яка готується методами економічного аналізу, а також забезпечує реалізацію основних функцій управління, зокрема планування та контролю.

Як зазначає Пархоменко О. В., інформаційно-аналітичне забезпечення системи управління – це поєднання всієї використовуваної в ній інформації, специфічних засобів і методів її аналітичної обробки, а також діяльності фахівців з її ефективного вдосконалення та використання [6, с. 8]. Звідси можна сформулювати основні функції обліково-аналітичного забезпечення системи управління персоналом як частини всієї системи такого забезпечення:

1) інформаційна – забезпечення системи управління інформацією про: структуру персоналу та її відповідність виробничим потребам; рух персоналу; використання робочого часу; витрати на персонал та їх ефективність на всіх стадіях внутрішньофірмового руху працівників від набору до вибуття: формування, використання, розвитку, вибуття;

2) облікова – відображення фактів господарської діяльності підприємства, пов'язаних з персоналом;

3) аналітична – здійснення на підставі первинних аналітичних даних економічного аналізу ефективності використання персоналу.

Таким чином, обліково-аналітичне забезпечення управління персоналом можна визначити як процес поєднання облікової та аналітичної систем інформаційними потоками для управління економічними процесами, пов'язаними з ефективним використанням персоналу підприємства. Така інформація повинна готуватися на основі діючої на підприємстві організації й методики бухгалтерського обліку та економічного аналізу, розробленої відповідно до стратегічних, поточних та оперативних завдань як менеджменту персоналу, так і управління підприємством у цілому. При цьому критерії відбору облікових та аналітичних показників, що характеризують структуру персоналу та її відповідність виробничим потребам, рух персоналу, використання робочого часу, витрати на персонал та їх ефективність на всіх стадіях внутрішньофірмового руху працівників від набору до вибуття, повинні бути побудовані з урахуванням специфіки виробничо-економічної діяльності підприємства та його стратегічних цілей.

Література: 1. Миславская Н. А. Современные учетные системы и факторы, определяющие их развитие [Электронный ресурс] / Н. А. Миславская // Финансовый менеджмент. – 2004. – № 4. – Режим доступа : http://finman.ru/articles/2004/4/2306.html. 2. Попова Л. В. Основные теоретические принципы построения учетно-аналитической системы [Электронный ресурс] / Л. В. Попова, Б. Г. Маслов, И. А. Маслова // Финансовый менеджмент. – 2003. – № 5. – Режим доступа : http://www.finman.ru/articles/2003/5/704.html. 3. Райзберг Б. А. Современный экономический словарь / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева. – 6-е изд., перераб. и доп. – М. : ИНФРА-М,2008. – 512 с. 4. Галузина С. М. Аспекты повышения роли учетно-аналитической информации в системе управления организацией : монография / С. М. Галузина. – СПб. : Знание, 2006. – 392 с. 5. Кузьминский А. Н. Учетная и аналитическая информация в объединении / А. Н. Кузьминский. – К. : Вища школа, 1979. – 96 с. 6. Пархоменко О. В. Інформаційно-аналітичне забезпечення процесу прийняття рішень в системі науково-технічної інформації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.02.02 "Економіка та управління науково-технічним прогресом" / О. В. Пархоменко. – К., 2006. – 24 с.